

'Die verwondingen? Pffffff. Weet ik veel. Misschien is hij wel gevallen', zegt Ruben. Moeder knipoogt naar hem. Vader steekt zijn duim omhoog

in het straffankje

Soms is het beste wat je als ouder kunt doen, je kind afleveren bij het politiebureau. 'Een daad van liefde', noemt officier van justitie Pascale Bruinen het. Het komt voor, maar tijdens deze dag bij de kinderrechter komt ze ook voorbeelden te over tegen van ouders die het tegenovergestelde flikken.

door Pascale Bruinen | illustratie Kristel Steenberg

De stand by your kid-ouders

"Ik heb dat niet gedaan. Echt niet. Ik ben niet gewelddadig. Vraag het maar aan mijn ouders." De 17-jarige jongen achter het hekje, Ruben*, geeft een hoofdknikje richting het koppel dat gespannen naast elkaar zit aan een tafel aan zijn rechterkant. Vader is zelf nog jong. Uit mijn gegevens blijkt dat hij 19 was toen hij Ruben kreeg. Moeder is zes jaar ouder en een kop groter. Ik zie beiden heftig instemmend knikken. "Maar je ouders waren toch helemaal niet aanwezig bij die ruzie met Erik* op het schoolplein?", merk ik op. "Nee, maar ze weten gewoon dat ik dit soort dingen niet doe." Hij kijkt mij strak aan, een tikje uitdagend zelfs. Hij zit zich bijna letterlijk te verbijten, want ik zie zijn kaken werken. De conclusie uit het rapport van de Raad voor de Kinderbescherming, dat we hier te maken hebben met een 'kort lontje', lijkt aardig te kloppen. "Je ontkent dus die klappen en trappen te hebben uitgedeeld", merkt de kinderrechter

op. "Het probleem is dat er veel getuigen zijn die zeggen gezien te hebben dat jij dat wel degelijk gedaan hebt. Zelfs vrienden van jou hebben dit verklaard. Enig idee hoe dat dan kan?", vraagt de rechter, terwijl ze haar leesbril op haar haren zet en haar blik op de jongen gericht houdt. "Dan zijn ze stekeblind. Of zweren samen tegen mij, dat zou ook kunnen. Ze kunnen niks gezien hebben, want ik heb niks gedaan. Punt uit." Hij begint nu echt geïrriteerd te raken, getuige de kwade blik die hij mij en de rechter vanaf het puntje van zijn stoel toewerpt. "Hoe kan het dan dat Erik eerst niks had en na de confrontatie op het schoolplein een dik en blauw oog, een gezwollen lip en verwondingen aan zijn knieën en schenen?" "Pffffff. Weet ik veel. Misschien is hij wel gevallen. Wie zal het zeggen? Ik hoef nu trouwens geen antwoord te geven, toch?"

Hij kijkt naar zijn advocaat, die instemmend knikt. "Vanaf nu doe ik dat ook niet meer. Ik word toch niet geloofd." Hij kijkt eerst naar de rechter en meteen erna naar zijn ouders. Moeder knipoogt naar hem. Vader steekt zijn duim omhoog. Ontspannen leunt de jongen nu achterover. Zijn hele houding straalt 'wie doet me wat' uit. "Inderdaad, je hoeft geen antwoord te geven, dat is je goed recht. Maar dat wil niet zeggen dat ik je geen vragen mag of kan stellen. Het woord is nu aan het slachtoffer. Hij mag vertellen wat voor impact dit feit op hem gehad heeft en eventueel nog een toelichting geven op zijn schade." Erik zit ook in de zaal, met zijn ouders. Hij neemt een papiertje uit de broekzak van zijn valse spijkerbroek en leest hardop voor. Zijn stem hapert een beetje. "Ik heb veel pijn gehad en mijn bril was kapot. Doordat mijn tanden door mijn lip zijn geslagen, zat mijn T-shirt onder het bloed. Die vlekken zijn er niet meer uit gegaan. Ik heb er een tijd slecht van geslapen. Ik ben nog steeds alert en vind het nog steeds vervelend om op ►

het schoolplein te komen. Ik ben altijd bang hem tegen te komen. Ik wil dat hij de schade aan mijn bril en aan mijn T-shirt vergoedt. Ik wil ook een vergoeding voor de pijn en het letsel. Dat is zijn schuld."

De verdachte en zijn ouders hebben Eriks relaas hoofdschuddend aangehoord. "Ik betaal helemaal niks!", zegt de jongen als hem gevraagd wordt naar een reactie. "Zeer zeker niet! Wat een belachelijke vertoning!", roept zijn vader met een rood gezicht van opwindning. "U bent niet aan het woord", onderbreekt de kinderrechter hem met enige scherpste in haar stem. "Mevrouw de officier, graag uw standpunt."

"Ik vind de mishandeling van Erik door hem vaker te slaan en te schoppen wettig en overtuigend bewezen. Er zijn meer dan voldoende bewijsmiddelen. Verdachte ontkent dus tegen beter weten in, en dat neem ik hem kwalijk. Vandaag heeft hij een laatste kans gehad om zelf zijn verhaal te doen en eventueel zijn excuses aan het slachtoffer aan te bieden. Maar hij heeft ervoor gekozen te blijven ontkennen en daarna zelfs helemaal te zwijgen. Het had hem gesierd als hij zijn verantwoordelijkheid had genomen. Nu hij dat niet gedaan heeft, vrees ik dat wij hem hier vaker terug gaan zien. Ik vind dit zorgelijk. Te meer nu zijn ouders hem ook klakkeloos verdedigen. Met deze houding bewijs je je kind geen dienst, omdat het hem sterkt in zijn idee dat hij hiermee weg kan komen. Conform de richtlijn eis ik een werkstraf van 40 uur, te vervangen door 20 dagen in de jeugd-gevangenis als hij de werkstraf niet uitvoert. De schade moet hij aan Erik vergoeden." De advocaat pleit voor vrijspraak wegens gebrek aan overtuigend bewijs. De kinderrechter doet uitspraak. "Er is meer dan genoeg bewijs voor het feit dat jij dit gedaan hebt. De houding die je hier hebt laten zien, vind ik kwalijk, zeker tegenover Erik en zijn ouders." Verdachte maakt een wegwerpgebaar. "Daarom veroordeel ik je conform de eis van de officier van justitie." Op weg naar buiten roepen de ouders luidkeels dat het een schande is, dat

Nederland een bananenrepubliek is in plaats van een rechtsstaat en dat ze meteen in hoger beroep gaan.

De kinderrechter neemt een ferme slok water. "Laten we maar meteen doorgaan met de volgende zaak."

De 'dat is zijn probleem'-ouders

'Waar is je moeder?', vraagt de rechter als ze ziet dat de 13-jarige jongen alleen gekomen is. 'Thuis. Ze wilde verder slapen'

De parketpolitie brengt de verdachte, 13 jaar jong, binnen. Zijn slobbertrui kan niet verhullen dat hij iel oogt. Hij ziet erg bleek. Ze zijn hem vanochtend om 7.00 uur thuis uit zijn bed komen halen, omdat hij vorige keer zonder geldige reden niet verschenen is. Hij moet zich verantwoorden voor een paar diefstallen. "Waar is je moeder?", vraagt de kinderrechter als ze ziet dat hij alleen gekomen is. "Thuis." Hij friemelt aan zijn petje dat hij bij binnenkomst heeft moeten afzetten. "Thúís? Maar de politie heeft je toch vanochtend al vroeg opgehaald bij je moeder?" "Ja, maar daarna is ze terug naar bed gegaan, want ze wilde verder slapen." De kinderrechter kijkt in mijn richting. Aan haar gezichtsuitdrukking zie ik dat deze informatie haar inlevingsvermogen, net als het mijne, te boven gaat. "Het is heel belangrijk dat ze er bij is. Daarom kunnen we de zaak nu wéér niet behandelen", zegt de rechter. Er rest niks anders dan dat de jongen onverrichter zake vertrekt.

De politieouders

'Dat je moeder je heeft afgeleverd bij de politie, is het beste wat jou kon overkomen. Het is een daad van liefde van een moeder voor haar zoon'

Na een korte pauze komt een slungelachtige jongen van 15 de zaal in lopen, begeleid door zijn ouders. Zijn haren heeft hij rechtop gezet met een flinke portie gel. "Het is allemaal begonnen op het moment dat je moeder al die dure, nieuwe spullen aantrof onder je bed", begint de kinderrechter. "Toen ze jou ermee confronteerde, biechtte je meteen op dat het gestolen goederen waren, die je voor een prikje had gekocht van een bekende. Moeder heeft je toen met alle spullen in de auto geladen en je bij het politiebureau afgeleverd. Wat vind je daar nu van?", vraagt ze, terwijl ze haar hoofd een beetje schuin houdt en over haar brillenglazen heen naar het joch kijkt. De jongen produceert een verlegen lachje. "Ja, niet zo leuk. En een beetje raar. Maar ik snap het wel. Het was mijn eigen stomme schuld. Achteraf ben ik eigenlijk wel blij dat ze het heeft ontdekt. Ik zag er eerst niet zo veel kwaad in. De spulletjes waren stukken goedkoper dan in de winkel, dus dat vond ik mooi meegenomen. Maar ik voelde wel aan dat er iets mis mee was. Ik had het nooit moeten doen. Ik heb er ook echt spijt van en ik ben blij dat de spullen weer terug zijn bij de eigenaren." "Ja. Wat jij gedaan hebt, is heling. En zonder helers geen stellers. Zo houd je het circuit van diefstal in stand." De jongen knikt ten teken dat hij het begrepen heeft. "Willen de ouders nog iets zeggen?", vraagt de kinderrechter. "Hij heeft thuis nog een maand huisarrest gekregen. We waren erg geschrokken en hebben veel met hem gepraat over hoe hij dit heeft kunnen doen. Hij heeft ook zijn excuses aangeboden aan de betrokkenen. Vandaag zal hij nog door deze strafzaak heen moeten. Het is een erg zure appel voor ons allemaal. Maar wat moet, dat moet. Wij denken dat hij er wel van geleerd heeft." "Ik geef het woord nu aan de officier." De kinderrechter draait met haar stoel mijn kant op en richt haar onverdeelde aandacht op mij.

"Jij mag ontzettend blij zijn met zulke ouders", steek ik van wal, terwijl ik naar de jongen kijk. "Ze zijn uiterst betrokken en verstandig. Ik maak dat ook geregeld heel anders mee. Ik weet dat je het misschien moeilijk te geloven vindt, maar dat je moeder je afgeleverd heeft bij de politie, is het beste wat jou kon overkomen." De jongen, die tot dan toe met gebogen hoofd zat te luisteren, tilt met een ruk zijn hoofd op en kijkt mij ongelovig aan. "Het is een moedige daad. Maar vooral een daad van liefde van een moeder voor haar zoon." Ik kijk de moeder aan. Over haar gezicht trekt een uitdrukking van dankbaarheid. "Want eerlijk duurt het langst en op deze manier leer jij je verantwoordelijkheid te nemen voor wat je gedaan hebt. En daar kom jij uiteindelijk beter en sterker uit. Ik zal minder straf eisen dan gebruikelijk, omdat ik rekening houd met je eerlijkheid, je excuses en omdat je ouders je al een straf hebben gegeven. Ik heb er daarom ook vertrouwen in dat ik je hier niet meer terug zal zien. Ik eis 16 uur werkstraf, te vervangen door 8 dagen jeugd detentie." Omdat ook de kinderrechter ervan overtuigd is dat dit een eenmalige jeugdzone is, veroordeelt ze de jongen conform mijn milde eis.

De zitting gaat verder.

De prinsjeskwekers

Mij bekruipt het onbestemde gevoel dat de jongen het echt niet snapt. En erger nog, dat hij het niet voelt, misschien niet eens kán voelen

"Hij wordt ervan verdacht een heel dure merkjas te hebben gestolen op school", vat ik de tenlastelegging kort samen. Bij de voorbereiding van het dossier valt het me op dat de 16-jarige jongen die hiervan verdacht wordt, afkomstig is uit een net gezin van twee hoogopgeleide en hardwerkende ouders. Hij heeft nog niets op zijn kerfstok.

"Klopt dit?", vraagt de kinderrechter hem op de man af. Vader en moeder kijken bezorgd naar hun zoon. "Ja." Stilte. Het is een knappe jongen om te zien. Lang en met een sportief postuur. Donker haar in een fris geknipte coupe. Hij ziet er netjes uit in zijn G-Star spijkerbroek, helder wit hemd en dure gympen. Ik ruik zijn eau de toilette zelfs vanaf deze afstand. "Dus je hebt die dure jas gestolen. Op school, nota bene van een bekende van je. Wat dacht je daarmee te kunnen doen? Wilde je hem zelf dragen of verkopen?" "Ik wilde gewoon ook zo'n jas. Met mijn zakgeld krijg ik dat nooit voor elkaar. De stomste sukkel van school hebben er zo een, en ik niet. Ik vind dat niet eerlijk." De kinderrechter bladert druk in het dossier. Dan kijkt ze op en zegt: "Maar je hebt verklaard dat je 50 euro per..." - ze werpt snel een blik op het voor haar liggende papier - "...week zakgeld krijgt van je ouders. Per wéék! En dat is niet genoeg voor jou? Er zijn kinderen van jouw leeftijd die nog niet de helft van die 50 euro per máánd krijgen." "Dat vind ik jammer voor die kinderen. Maar voor mij is het zakgeld gewoon niet genoeg. Mijn ouders kunnen gemakkelijk meer betalen. Ik heb ook vaak genoeg om meer gevraagd, omdat ik het niet redde, maar ze hebben het botweg geweigerd. En nu zit ik dus hier. Door hun", zegt hij met een boze hoofdknik in de richting van zijn ouders. Beiden lijken ineen te krimpen bij deze laatste opmerking. "Wacht eens even. Hoor ik je nu zeggen dat niet jij, maar je óuders schuld hebben aan de diefstal?", onderbreek ik hem ongelovig. "Nou ja, niet rechtstreeks, natuurlijk. Maar wel indirect. Als ze meer gegeven hadden, had ik die jas niet hoeven jatten." "Ik heb geen vragen meer", zeg ik, waarbij

ik niet kan voorkomen dat er een zucht van frustratie ontsnapt. Als ik aan de beurt ben voor het formuleren van de strafeis, doe ik mijn uiterste best om alsnog tot de jongen door te dringen. Hij is nú hier, hij zit nú voor me. Dit is misschien de enige kans om hem er bewust van te maken dat hij een gevaarlijke mentaliteit heeft. Een die dicteert dat hij als vanzelfsprekend récht heeft op het beste van het beste. En wel meteen en liefst zonder er iets voor te hoeven doen. Maar terwijl ik het verwijt formuleer, mijn waarschuwendende woorden spreek en via een voorbeeld probeer een beroep te doen op zijn inlevingsvermogen (want hoe zou hij het vinden als zijn dure jas gestolen werd?), bekruipt mij bij het zien van zijn blanco gezichtsuitdrukking het onbestemde gevoel dat hij het echt niet snapt. En erger nog, dat hij het niet voelt, misschien niet eens kán voelen. Ik houd mijn hart vast.

* In verband met de privacy zijn de namen Ruben en Erik gefingeerd.

'Onze' officier

Pascale Bruinen is sinds 1998 officier van justitie in Maastricht. Ze was langere tijd onder andere belast met moord- en doodslagzaken, overvallen en zedenzaken. Nu houdt ze zich voornamelijk bezig met veel voorkomende criminaliteit als inbraak, diefstal, drugszaken en mishandeling, met als specialisatie huiselijk geweld. Voor fabulous mama schrijft ze regelmatig over haar werk, met name als het gaat om zaken waarbij kinderen betrokken zijn. Sinds september 2012 heeft Pascale een wekelijkse column over haar werk in het *Algemeen Dagblad*, waarin ze op zeer persoonlijke wijze de vrouw achter de officier belicht. Daarnaast blogt ze op www.coolcolumns.com. Ze woont samen en heeft een zoon van 19 en een dochter van 17.